

Ing. Jaroslav Kulíšek

Vojenská cvičení EU – MILEX**VOJENSKÉ
UMĚNÍ***Motto: Prvotřídní výcvik je to nejlepší,
co může armáda vojákovi poskytnout.*

Velitelsko-štabní cvičení EU MILEX je metoda odborné přípravy velitelského sboru a štábů (na vojensko-strategické a operační úrovni) v plánování, organizaci, přípravě a vedení operačních aktivit, velení vojskům a řízení činnosti mnohonárodního společného expedičního (operačního) uskupení nasazeného pro řešení krizové situace formou vedení expediční operace.

Úvod

Tím, jak EU vytvořila svoji nestálou vojenskou velitelskou strukturu, vyvstala i potřeba provádět přípravu osob, které jsou předurčeny k činnosti na jednotlivých vytvářených velitelstvích, tj. velitelů a štábů, jež byli vybráni, aby v rámci těchto velitelství působili, a kteří nesou přímou zodpovědnost za zplánování, přípravu a vedení možných operací EU. Proto počínaje rokem 2005 přistoupila EU na každoroční provádění vojenských cvičení MILEX. Na základě **Plánu cvičení EU na období let 2008-2012** bylo ve dnech 17. 6.-26. 6. 2009 provedeno **dvojstupňové velitelsko-štabní cvičení EU OHQ LARISSA a EU FHQ NEAPOL** pod kódovým označením **MILEX 09**.

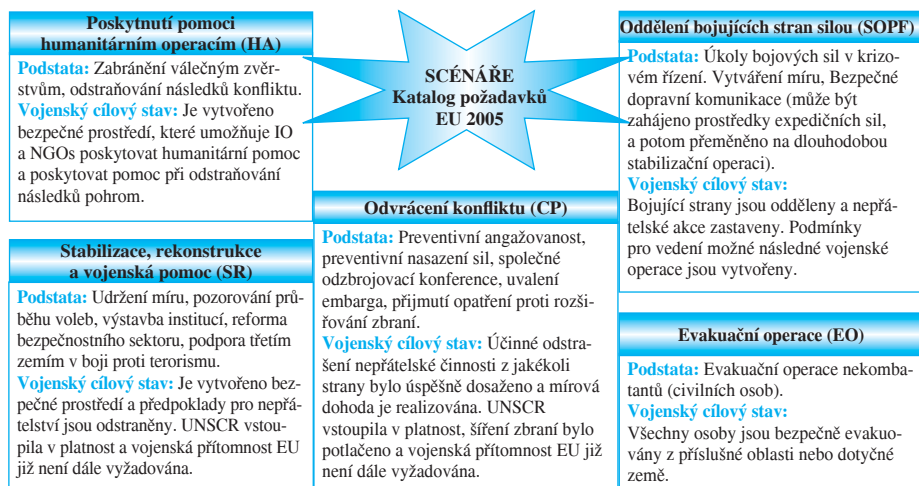
Za ČR se tohoto cvičení u EU OHQ LARISSA zúčastnilo celkem pět příslušníků AČR. Zkušenosti a poznatky, které byly získány v průběhu tohoto cvičení, jsou následně popsány a rozebrány v tomto článku a předloženy k seznámení a posouzení široké vojensko-odborné veřejnosti.

Do roku 2005 prováděly jednotlivé členské státy EU vojenská cvičení převážně v národním měřítku nebo za omezené účasti jednotek ozbrojených sil ostatních členských států EU. Od listopadu 2005 (s výjimkou roku 2006) probíhá každoročně vždy u jednoho z operačních velitelství (EU OHQ) a jednoho velitelství sil (EU FHQ) společné vojenské dvoustupňové velitelsko-štabní cvičení pod kódovým označením MILEX. Cvičení byla uskutečňována v rámci evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP – European Security and Defence Policy). Cvičení MILEX jsou zaměřena na klíčové aspekty řešení krizové situace. V průběhu cvičení nejsou do výcvikových prostorů vyváděny ani kdekoli jinde nasazovány žádné vojenské jednotky.

Od roku 2007 jsou cvičení prováděna podle společného scénáře ALISIA, který byl zpracován sekretariátem generálního tajemníka EU a vojenským štábem EU (EUMS – European Union Military Staff) s cílem prakticky procvičit vedení krizových operací veliteli a štáby EU bez využití zdrojů, prostředků a schopností připravených k poskytnutí

ze strany NATO. V průběhu každoročních cvičení, která jsou uskutečňována podle jednotného scénáře ALISIA, se zvyšují schopnosti EU k řešení krizových situací a vedení expedičních operací v oblastech velmi vzdálených od teritoria EU. Důraz je položen na proces operačního plánování; prakticky z časových důvodů to znamená, že cvičení končí zpracováním CONOPS a PSOR s tím, že OPLAN, který řeší mimo jiné také otázky strategické přepravy expedičního operačního uskupení, bude dopracován organizačním jádrem EU OHQ ve stanoveném termínu. Cílem těchto cvičení je vytvořit mnohonárodní prostředí a prohloubit součinnost mezi jednotlivými velitelskými a štáby v oblasti operačního plánování. Za naplánování a provedení vojenských cvičení MILEX na základě rozhodnutí Rady EU je zodpovědný vysoký komisař a generální tajemník EU dr. Javier Solana. Řídícím těchto vojenských cvičení je generální ředitel vojenského štábu EU (Director General of the EUMS) generálporučík David Leakey.

Vojenské cvičení kategorie MILEX je součástí evropského výcvikového procesu, který se v pravidelných intervalech zaměřuje na prověřování jednotlivých schopností k řešení krizových situací a vedení krizových operací, který vyvinula EU. Evropský výcvikový proces nezahrnuje pouze výcvik vojenských složek, ale také civilních prvků (policie, záchranáři, diplomaté apod.). Evropský výcvikový proces dovoluje a umožňuje EUMS zorganizovat a provést dvě cvičení k řešení krizové situace za rok.

Obr. 1: Scénáře možných operací EU podle Katalogu požadavků EU 2005

Organizaci a provádění vojenských cvičení MILEX v rámci EU koordinuje **vojenský výbor EU** (EUMC – European Military Committee). Dokumentaci k provedení cvičení zpracovává EUMC WG za účasti národních specialistů. Dokumentace je po politické a vojensko-odborné stránce posuzována a upřesňována v rámci plánovacích konferencí. Odbornou stránku cvičení zabezpečuje a řeší EUMS. Politickou stránku zastřešuje **politický a bezpečnostní výbor** (PSC – Political and Security Committee). Podstatou každého cvičení MILEX je prověření schopností EU naplánovat a provést samostatnou vojenskou operaci. Cvičení je vždy mnohonárodní s tím, že dva členské státy EU jako nosní účastníci cvičení poskytují pro jeho provedení příslušná velitelská (EU OHQ a EU FHQ). Cvičení se uskutečňuje v rámci fiktivního scénáře, zahajuje se v počáteční

fázi plánování operace a časově je vymezeno do období před nasazením vojenských sil do operace. Jedním z úkolů cvičení je i prověření a upřesnění stálých operačních postupů (SOPs – Standing Operational Procedures). Hlavním úkolem operačního velitelství (EU OHQ) je zpracování CONOPS, PSOR a podkladů pro zpracování OPLAN s přílohami na strategické úrovni.

Geografické rozmístění operačních velitelství (EU OHQs) v rámci Evropy ukazuje na odhodlání EU zajistit nestálé a rozvinované, ale přesto plně vybavené strategické schopnosti velení, které jsou jasně odděleny od mnohonárodních a národních systémů velení. Organizační jádra, která zahrnují odborníky na operační plánování, zabezpečují okamžitou reakci dostupných schopností na vzniklou situaci a zabezpečují provedení aktivace a rozvinutí jednotlivých velitelství. Objekty u všech velitelství jsou plně funkční, vybaveny a připraveny pro příjem předurčených příslušníků rozvinovaného štábu k dlouhodobé činnosti. Všechna velitelství jsou vybavena moderními a bezpečnými komunikačními prostředky, spojovacími a informačními sítěmi k uplatňování velení a řízení v operaci za optimálních podmínek.

Posláním a hlavním úkolem operačního velitelství (EU OHQ) je přeměna – transformace – politických rozhodnutí Rady EU do rozhodnutí vojensko-strategických, která jsou následně velitelstvím sil (EU FHQ) rozpracována do podoby operačních rozhodnutí a jako taková po schválení Radou EU v prostoru operace realizována. Operační velitelství (EU OHQ) řídí operaci od samotného počátku až do jejího ukončení.

Francie zůstává prozatím jediným členským státem EU, který má dostatečné schopnosti (připravené EU OHQ) k vedení a řízení operace velikosti armádního sboru (okolo 60 000 osob). EU OHQ Mont Valèrien je plně připraveno k okamžité aktivaci s cílem vést a řídit samostatnou operaci EU.

Vojenští představitelé NATO, OSN, OBSE, a také členských států NATO, které nejsou členy EU a ostatních států, které jsou kandidáty na členství v EU, Kanady, USA, Ruska, Ukrajiny a partnerských států Středomoří, jsou pravidelně zváni na informační brífinky, které jsou organizovány v kontextu provádění těchto cvičení.

1. Přehled doposud provedených vojenských cvičení EU

1.1 Vojenské cvičení

MILEX 05: První vojenské cvičení EU se uskutečnilo pod kódovým označením MILEX 05 v době od 22. 11. do 1. 12. 2005. Cvičení zahrnovalo činnost na vojensko-strategickém velitelství EU (operačním velitelství) EU OHQ Mont Valèrien ve Francii a velitelství operační úrovně (velitelství sil) EU FHQ Ulm v Německu. EU OHQ Mont Valèrien bylo

Cvičení Evropské unie (ESDP) MILEX				
Název cvičení	Doba provedení	EU OHQ	EU FHQ	Počet účastníků
MILEX 05	22. 11 – 1. 12. 2005	Mont Valèrien 	Ulm 	450
MILEX 07	7. 6. – 15. 6. 2007	Brusel EU Ops Centre 	Enköping 	350
MILEX 08	19. 6. – 27. 6. 2008	Řím 	Valencie 	340
MILEX 09	17. 6. – 26. 6. 2009	Larissa 	Neapol 	360
MILEX 10	16. 6. – 25. 6. 2010	Postupim 	Creil 	do 400

Obr. 2.: Chronologický přehled vojenských cvičení EU MILEX

poprvé aktivováno a rozvinuto na plné počty, a zároveň byly prověřeny jeho schopnosti velení a řízení operace na strategické úrovni. Cvičení se zúčastnilo na 450 příslušníků ozbrojených sil z 24 členských států EU. Cvičení demonstrovalo odhodlání vojenského štábu EU (EUMS – European Union Military Staff) naplánovat a uskutečnit cvičení krizového řízení velkého rozsahu. [1]

Vojenské cvičení MILEX 05 bylo první cvičení EU, které se soustředilo na vojenské aspekty krizového řízení, a které bylo organizováno a plánováno EU za pomoci vojenského štábu. MILEX 05 byl založen na obecném scénáři krizového řízení s názvem ATLANTIA. Ten byl vypracován pro cvičení krizového řízení (CME – Crisis Management Exercises). [2]

V roce 2006 vzhledem k tomu, že EU vedla velmi náročnou stabilizační operaci EUFOR RD CONGO, bylo Radou EU upuštěno od provedení vojenského cvičení EU kategorie MILEX v tomto roce. Radou EU bylo dále rozhodnuto, že v rozmezí let 2007-2011 se u cvičení Evropské unie MILEX bude používat víceúčelový situační scénář pod názvem ALISIA. Scénář ALISIA obsahuje postupné rozehrávání situací v souladu se všemi pěti základními scénáři použití sil EU v operacích a prakticky každé cvičení MILEX je procvičením jednoho z těchto scénářů kdesi v prostoru ve vzdálených fiktivních zemích RHODANIA, RELINESIA, ACADIA a ALISIA, jež jsou situované v oblasti, která se rozprostírá na pevnině mezi Atlantickým a Indickým oceánem. Praktickým výsledkem série cvičení MILEX je zpracování Katalogu (pěťice) vzorových CONOPS a PSOR mnohonárodními operačními velitelstvími (EU OHQ) pro realizaci nasazení a použití sil EU podle jednotlivých scénářů. Čím složitější jsou operace, tím obtížnější se vytvářejí scénáře pro provedení vojenských cvičení. V současné době EUMC WG pracuje na rozšíření scénáře ALISIA o další dvě fiktivní země, které se zmítají ve vyhrocených krizových situacích, což povede k obohacení námětových situací v průběhu dalších cvičení. S ohledem na to dojde i k aktualizaci COUNTRY BOOKS, které jsou zpracovány jako zdroj informací o jednotlivých zemích.

1.2 Vojenské cvičení MILEX 07: Cvičení MILEX 07 bylo v pořadí druhé vojenské cvičení EU. Jeho zvláštní význam spočíval v tom, že poprvé za dobu své existence bylo pro účely cvičení aktivováno Operační centrum EU (EU OpsCentre), [3] které je složeno z vojenských a civilních prvků řízení. Cvičení bylo dobrou příležitostí k procvičení osob zařazených v Operačním centru EU a prověření součinnosti mezi EU OpsCentre a EU FHQ Enköping. Souběžně se cvičením probíhala v EU OpsCentre odborná příprava civilního personálu.

Cvičení MILEX 07 bylo v pořadí prvním cvičením, které bylo založeno na nově zpracovaném scénáři ALISIA.

ALISIA je fiktivní země situovaná na africkém kontinentě, která je obklopena problémovými státy s rozvrácenou státní strukturou a uvnitř které dochází k třenicím a střetům mezi ozbrojenými složkami prozatímní vlády a odbojovými skupinami, což vyúsťuje do situace, ve které poskytování humanitární pomoci v táborech běženců v severozápadní části země je značně narušeno a v některých případech zcela znemožněno. OSN, která zde působí, však nemá dostatečné schopnosti ani zdroje, aby nepříznivý vývoj zastavila a tuto situaci zdárně vyřešila. [4]

Podle podmínek daných scénářem se EU na základě žádosti OSN a jako odezvu na vzniklou situaci rozhodla provést překlenovací operaci s cílem vytvořit pro OSN časový prostor k reorganizaci mise a přeskupení mírových sil. Operace procvičovaná

EU zahrnovala nasazení mnohonárodního společného operačního uskupení o síle 2000 osob, včetně integrované policejní jednotky (IPU – Integrated Police Unit), která byla dočasně umístěna pod vojenské velení.

1.3 Vojenské cvičení MILEX 08: Cvičení MILEX 08 bylo zaměřeno na procvičení součinnosti a koordinace činnosti mezi EU OHQ ŘÍM a EU FHQ VALENCIE v kontextu samostatné vojenské operace, vedené pod hlavičkou EU s mandátem OSN. Za účelem provedení cvičení bylo poprvé za dobu své existence aktivováno EU OHQ ŘÍM. Cvičení bylo založeno na situaci podle scénáře ALISIA. Ozbrojený konflikt se odehrával mezi dvěma fiktivními zeměmi ležícími na vzdáleném kontinentě RHODANIÍ a RELINESIÍ. RHODANIE, která se nachází ve vnitrozemí, usiluje prostřednictvím ozbrojeného konfliktu o získání přístupu k moři. Tento krok vede k vypuknutí války mezi RHODANIÍ a RELINESIÍ a vyvolání humanitární krize. Na základě vzniklé situace Rada bezpečnosti OSN přijímá rezoluci (UNSCR), která v souladu s ustanovením kapitoly VII Charty OSN dává Evropské unii mandát obnovit mír mezi oběma zeměmi formou oddělení bojujících stran silou a vytvořením demilitarizovaného pásma na hranicích mezi RHODANIÍ a RELINESIÍ. [5]

1.4 Vojenské cvičení

MILEX 09: Cvičení MILEX 09 bylo zaměřeno na procvičení součinnosti a koordinace činnosti mezi EU OHQ LARISSA a EU FHQ NEAPOL pro vedení samostatné vojenské operace EU. Cvičení vycházelo opět ze scénáře ALISIA. V průběhu konfliktu mezi dvěma fiktivními zeměmi provedly v letních měsících roku 2008 ozbrojené síly RHODANIE invazi

do oblasti severní RELINESIE. V důsledku mezinárodního odsouzení a tlaku světového společenství se ozbrojené síly RHODANIE v počátku roku 2009 stáhly z oblasti severní RELINESIE.

Ozbrojené síly RHODANIE za sebou zanechaly spoušť a obraz zkázy, mocenské vakuum a prudké zhoršování životních podmínek, které z této oblasti učinilo příznivé podhoubí pro bujení organizovaného zločinu a terorismu. V důsledku neutěšené situace požádala vláda RELINESIE o pomoc mezinárodní společenství. Studijní a průzkumný tým EU, který byl vyslán do této oblasti, vypracoval obsáhlé hlášení se závěrem, že humanitární situace je v důsledku nedostatku ubytování pro několik stovek tisíc lidí kritická. Humanitární krize dosahovala katastrofálních rozměrů zvláště pro 390 000 běženců-vyhnanců z domovů (IDPs – Internally Displaced Persons) a 130 000 uprchlíků, kteří stále žijí ve sběrných táborech v RELINESII a ALISII.

Složení EU OHQ LARISSA (MILEX 09)			
Příspěvatel sil	Počet	Příspěvatel sil	Počet
Belgie 	8	Německo 	4
Bulharsko 	2	Polsko 	2
Česko 	5	Portugalsko 	2
Finsko 	2	Rumunsko 	3
Francie 	6	Řecko 	83
Irsko 	1	Slovinsko 	5
Itálie 	4	Švédsko 	2
Kypr 	2	Složky EU 	8
Maďarsko 	2	CELKEM 	141

Obr. 3: Složení EU OHQ Larissa pro provedení vojenského cvičení EU MILEX 09

Tímto scénář cvičení vytvořil výchozí situaci pro provedení samostatné operace EU, která vyžadovala nasazení vojenských sil (mnohonárodního společného úkolového uskupení velikosti divize) s úkolem provést stabilizační operaci a zajistit rekonstrukci oblasti severní RELINESIE. Operace se uskutečňovala pod mandátem OSN. [6]

1.5 Vojenské cvičení MILEX 10: Toto cvičení se uskutečnilo ve dnech 16. 6.-25. 6. 2010. Půjde o druhou aktivaci operačního velitelství (EU OHQ) Postupim v Německu a velitelství sil (EU FHQ) Toulon ve Francii. Tato velitelství byla již aktivována v roce 2006 pro vedení a řízení operace EUFOR RD CONGO.

■ Celkové cíle cvičení:

Hlavním cílem cvičení MILEX 2010 je procvičit a vyhodnotit vojenské aspekty řešení krize na vojensko-strategické a operační úrovni, které vycházejí ze schválených scénářů pro vojenské operace vedené EU bez použití prostředků a schopností NATO. Cvičení je zaměřeno na procvičení součinnosti mezi EU OHQ, EU FHQ a civilními orgány, které se podílejí a jsou přímo zainteresovány na řešení krizové situace. Další vytyčené cíle jsou:

- Procvičit aktivaci, rozvinování a fungování EU OHQ POSTUPIM a EU FHQ TOULON s cílem v rámci scénáře cvičení zajistit provedení krizového plánování.
- Procvičit štáby EU OHQ a EU FHQ v plnění úkolů plánovacího procesu vojenské operace vedené expedičními silami EU.
- Procvičit specifické aspekty velení a řízení operační činnosti prvku vzdušných sil rychlé reakce Evropské unie (EU Air RRC C2).
- Procvičit štáby EU OHQ a EU FHQ v používání systému LOGFAS verze 6.0 pro plánování nasazení vojenských sil.
- Procvičit a ověřit realizaci operačního plánování na vojensko-strategické a operační úrovni v přípravě kombinované (mnohonárodní) a společné vojenské operace.

EVROPSKÁ UNIE		Scénář cvičení MILEX 10	
– má zájem o stabilizaci oblasti, – ochotně sleduje dění v krizové oblasti, – je ochotna provést vojenskou operaci.		ACADIE a ALISIE požádaly o poskytnutí mezinárodní humanitární, policejné a vojenské pomoci (musí čelit hrozbám ze strany RHODANIE)	
RHODANIA	– podporuje povstalecké skupiny na severu ACADIE, – má zájem o získání bohatých nálezů zdrojů minerálů, – pokouší se organizovat jednu z povstaleckých skupin jako exilovou vládu ACADIE, – podporuje útoky povstaleckých sil na tábory utečenců v ACADII, – obviňuje ACADII a ALISII z podpory teroristických skupin vzniklých v táborech utečenců, – vyhrožuje provedením leteckých útoků na tábory utečenců s cílem zlikvidovat „teroristy“, – údajnými „teroristy“ provedeno několik ozbrojených akcí v příhraničním pásmu na teritoriu RHODANIE.	ACADIA	RELINESIA
		– je rozdělena na severní a jižní polovinu země, – sever v rukou povstalců podporovaných ze strany RHODANIE, – jih v rukou řádně a zákonně zvolené vlády, – tábory utečenců, – humanitární katastrofa.	– v roce 2009 obdržela pomoc od EU v rekonstrukci vládního systému a státní správy, – vyjádřila ochotu poskytnout své hlavní přístavy pro nasazení vojenských sil EU do operace, – chce si udržet neutralitu a nechce být vtažena do ozbrojeného konfliktu, – odsuzuje akty terorismu a anexi severní ACADIE.
		ALISIA	
		– podporuje vládu ACADIE, – hlavní základna pro humanitární pomoc v táborech utečenců, – vnitřní etnický konflikt, – některé etnické skupiny sympatizují s povstanci na severu ACADIE, – humanitární katastrofa, – nemá dostatečné prostředky a zdroje zvládnout situaci.	

Obr. 4: Scénář cvičení MILEX 10-založen na scénáři ALISIA

- Procvičit nasazení, rozvinutí a použití komunikačních a informačních systémů (KIS) v interakci mezi EUMC, EUMS, EU OHQ a EU FHQ.
- V průběhu cvičení využít zkušeností, které byly získány v předchozích operacích a cvičeních EU (zařazených v programu: EUMS Lessons Management Application-ELMA).

■ Záměr provedení cvičení:

Výchozí situace pro provedení cvičení MILEX 10 bude vycházet ze scénáře ALISIA, který zabezpečuje naplnění všech potřeb pro vedení společné vojenské operace. Scénář cvičení vyžaduje nasazení vojenských sil, které zahrnují pozemní, vzdušný a námořní komponent.

Cvičení bude provedeno ve dvou fázích:

Fáze č. 1: Aktivace a vytvoření EU OHQ a EU FHQ s cílem provést operační plánování.

Fáze č. 2: Provedení společného operačního plánování na vojensko-strategické a operační úrovni.

STARTEX – Cvičení bude zahájeno vydáním počáteční vojenské směrnice (IMD) operačnímu veliteli (OpCdr).

ENDEX – Cvičení bude ukončeno v okamžiku předložení návrhu CONOPS, PSOR a prozatímního Katalogu pravidel použití síly (ROEREQ) operačním velitelem k posouzení **vojenskému výboru EU (EUMC)**.

2. Zkušenosti identifikované v průběhu cvičení MILEX 09

Cvičení MILEX 09 bylo založeno na obecném scénáři ALISIA, který byl zpracován k využití pro vojenská cvičení EU prováděná v období let 2007-2011. Podstata vlastního cvičení spočívala v řešení ozbrojeného konfliktu mezi fiktivními zeměmi RHODANIA a RELINESIA, který se stal bezprostřední příčinou vzniku následné bezpečnostní a humanitární krize. Scénář umožnil vytvořit krizovou situaci, která vyžadovala provedení mnohonárodní společné vojenské operace. Uskutečnění této operace vyžadovalo nasazení vojenských sil (operačního uskupení) složených z komponentů pozemních sil velikosti divize a tomu příslušných komponentů námořních a vzdušných sil.

Samotné provedení cvičení bylo časově zasazeno do **IV. fáze řešení krizové situace EU** (tj. zpracování plánovací dokumentace). Cvičení bylo zahájeno okamžikem obdržení počáteční vojenské směrnice (IMD – Initiating Military Directive) operačním velitelem. Obdržení IMD se stalo počátkem procesu operačního plánování jak u EU OHQ LARISSA, tak u EU FHQ NEAPOL.

Tato fáze (IV. fáze řešení krizové situace EU) zahrnovala dvě období:

1. období – aktivace a rozvinutí EU OHQ a EU FHQ s cílem zabezpečit a provést souběžné operační plánování.
2. období – provedení souběžného operačního plánování na vojensko-strategické a operační úrovni.

ZAČÁTEK CVIČENÍ – okamžik, ve kterém operační velitel obdržel od Rady EU počáteční vojenskou směrnicí (IMD – Initiating Military Directive).

KONEC CVIČENÍ – okamžik dopracování CONOPS a prozatímního požadavku na poskytnutí sil (PSOR – Provisional Statement of Requirements). Na základě porovnání prozatímního požadavku na poskytnutí sil (PSOR) a sil teoreticky dostupných podle Katalogu sil 2007 dospěl operační velitel k výsledku (deficitu sil), který předložil k řešení politickému a bezpečnostnímu výboru EU (PSC – EU Political and Security Committee).

Cvičení MILEX 09 bylo provedeno přesně v souladu se schváleným plánem a řídicím cvičení nebylo nutno žádné části cvičení MILEX 09 upřesňovat nebo předčasně ukončit.

V průběhu cvičení byly v následujících oblastech identifikovány a shromážděny tyto zkušenosti:

2.1 Příprava cvičení:

■ Pozitiva v přípravě cvičení:

- Kvalitní příprava příslušníků organizačního jádra před zahájením cvičení.
- Včasná výměna informací - zaslání přesných pokynů účastníkům cvičení z členských států EU elektronickou poštou k provedení vlastní přípravy na cvičení.
- Velmi dobře zvládnutý postup příjmu osob a kvalitně provedená registrace účastníků cvičení (in-processing).
- Bezproblémové a hladké sloučení povolaných účastníků cvičení s organizačním jádrem EU OHQ.

■ V přípravě cvičení je nutno do budoucna zlepšit:

- Vojenský štáb EU (EUMS) musí ještě před zahájením cvičení pro účastníky cvičení zabezpečit přístup k vlastním aplikacím (ELMA – EUMS Lessons Management Application), ne až poté, co cvičení již bylo zahájeno.
- V přípravě účastníků cvičení je nutno se zaměřit na kvalitní objasnění a jasné pochopení vztahu mezi EU OHQ a EU FHQ, vysvětlit způsob jejich aktivace a rozvinutí a provést seznámení s denním časovým plánem činnosti (BR – Battle Rhythm) obou velitelství.
- Mnohem více času věnovat odborné přípravě účastníků cvičení s důrazem na detailní znalost scénáře.

2.2 Zkvalitnění obsazování funkcí u operačního velitelství (EU OHQ):

- Procento osob, které neměly předchozí zkušenosti z procesu operačního plánování a nebyly vůbec obeznámeny se základními principy operačního plánování, bylo pro úroveň operačního velitelství velmi vysoké (60 %). To neumožňovalo

realizovat operační plánování, na jehož konci by byly plánovací výstupní produkty přijatelné úrovně bez časové tísně.

- Složení pracovních skupin (syndikátů) musí být verifikováno a pozměněno ihned po nástupu předurčených osob k EU OHQ se zaměřením na jejich zkušenost v procesu operačního plánování.

2.3 Vyváženost scénáře cvičení:

- V počátku cvičení je nutno nezahlcovat účastníky cvičení přemírou operačních situací. To odvádí účastníky cvičení od procvičování procedurálních otázek operačního plánování (což je hlavní cíl velitelsko-štabního cvičení) k soustředění pozornosti na sběr informací, sledování a hodnocení situace, což je pro tento typ cvičení (z hlediska metodického) cíl druhořadý.

2.4 Vnitřní procesy a postupy EU OHQ:

■ Pozitiva v oblasti interních procesů a postupů:

- Při analýze operačního úkolu byla upřednostněna diskuze s operačním velitelem o možném řešení jednotlivých problémů a situací před pouhým nezáživným přednášením power-pointových prezentací, což mělo pozitivní důsledek v tom, že priority a požadavky stanovené velitelem byly zřejmé a jasné všem příslušníkům štábu.
- Časový plán činnosti štábu (BR – Battle Rhythm) s ohledem na dobu vyčleněnou na štabní práci a provádění jednotlivých shromáždění (mítinků) byl vyrovnaný a jednotlivé akce na časové ose byly dobře rozvrženy a vyváženy.
- Brífink k rozhodnutí operačního velitele (DB – Decision Briefing) byl kvalitně připraven a velmi dobře proveden.

■ V oblasti interních procesů a postupů je nutno do budoucna zlepšit:

- Obsah zpracovaných výsledných produktů, který byl koordinován a odsouhlasen operačně-plánovací skupinou, by neměl být před jejich předložením veliteli nebo náčelníkovi štábu měněn bez projednání (diskuze) s příslušnými zpracovateli.
- V rámci videokonference je nutno prezentovat jednotný a ucelený názor EU OHQ na danou věc a nedohadovat se o řešení problémů před příslušníky podřízeného velitelství (EU FHQ).
- Styční důstojníci od EU FHQ, EUMS a dalších součástí musí být aktivně a mnohem více vtaženi do procesu operačního plánování tak, aby získali ucelený přehled o způsobu řešení krizové situace.
- Neobsazenost funkce správce štábu negativně ovlivnila přípravu videokonferencí, brífinků a vnitřní koordinaci a sladěnost v činnosti štábu.
- Do procesu analýzy operačního úkolu zapojit nejenom pracovní skupiny (syndikáty), ale v souladu s principy operačního plánování všechny ostatní příslušníky operačního velitelství (štábu).
- Vytváření pracovních skupin (syndikátů) nechávat jako jeden z principů operačního plánování, ale pouze jen jako jednu z alternativ operačně-plánovacího procesu.
- V průběhu operačního plánování nespoléhat pouze na power-pointové mapové obrázky, které postrádají potřebný detailní mapový podklad (text, topografické

značky, jména měst a osad, mapové koordináty a další údaje). **Jako nezbytně nutné se jeví používat tištěné papírové mapy s potřebným rozlišením a v požadovaném měřítku**, které je nutno rozvěsit v pracovních prostorách EU OHQ podle požadavků jednotlivých oddělení štábu, popř. pracovních skupin (syndikátů).

- Pro zakreslání operační situace a zajištění její srozumitelnosti pro všechny příslušníky štábu je nutno využívat smluvených vojenských situačních značek tak, jak jsou uvedeny ve vojenské alianční odborné publikaci APP-6 C. Pro praktické použití vytvořit databanku těchto značek.
- Jednotlivé brífinky by z časového hlediska neměly přesáhnout dobu **90 minut**.
Nutno dodržovat časový plán činnosti (BR – Battle Rhythm) štábu.

2.5 Zkvalitnit organizaci provádění cvičení:

- Vyvážit a sladit činnost v pracovních skupinách (syndikátech) se štábní prací v jednotlivých odděleních EU OHQ.
- Těžiště pracovního úsilí a zodpovědnost za plnění úkolů (i při existenci pracovních skupin-syndikátů) musí výhradně spočívat na vedoucích jednotlivých oddělení (ACOS – Assistants Chief of Staff) EU OHQ, kteří jsou z titulu své funkce za svoji oblast plně odpovědní operačnímu veliteli (OpCdr).
- **Velitelsko-štábní cvičení je především cvičení v oblasti operačního plánování.** V případě požadavku rozehrávání jednotlivých situací na dokreslení operační situace v prostoru operace **musí dojít k aktivaci Společného operačního centra** (JOC – Joint Operations Centre), byť ne rozvinutého na plných počtech.

2.6 Zkvalitnit výměnu informací (interakci) s vojenským štábem EU:

- Videokonferenci nelze považovat pouze za nástroj komunikace na úrovni velících generálů. Je nutno vzít do úvahy tu skutečnost, že hlavní tíha řešení problémů spočívá výhradně na vedoucích oddělení (ACOS), kteří především musí mít možnost projednat řešení dané problematiky či sporných otázek se svými protějšky ve vojenském štábu EU (EUMS – European Union Military Staff).
- Z tohoto důvodu musí být vytvořen časový prostor k provádění samostatných odborných videokonferencí na úrovni vedoucích oddělení EU OHQ (ACOS).

2.7 Dodržování bezpečnostních opatření a utajování činnosti:

■ Pozitiva v oblasti dodržování bezpečnostních opatření a utajení:

- Pozitivem bylo, že nebylo nikomu dovoleno tisknout dokumenty se stupněm utajení **VYHRAZENÉ** a ani nebylo dovoleno pořizování fotografií z průběhu cvičení v prostoru EU OHQ (kromě oficiálně akreditovaného fotografa).
- Dobře byl zvládnut a kontrolován postup pro přisun dat a přijímání informací z neutajovaných vnějších zdrojů.
- Velmi dobře bylo zajištěno střežení a přísně kontrolováno vpouštění osob do objektů EU OHQ.

■ V oblasti dodržování bezpečnostních opatření a utajení je nutno zlepšit:

- Do budoucna je nutno přijmout taková opatření, aby účastníkům cvičení bylo umožněno vnést do prostoru EU OHQ (utajených prostorů II. stupně) služební

laptopy. Tyto laptopy však musí na vstupu do vyhrazených objektů EU OHQ podléhat přísné bezpečnostní kontrole.

2.8 Reálné zabezpečení života cvičících:

- V oblasti komunikace a informací bylo zabezpečeno vynikající fungování služby helpdesk.
- Stravování cvičících bylo zabezpečeno na velmi dobré úrovni s dodržáním všech zásad hygieny a kultury stolování.
- Převaha cvičících byla zajištěna na vysoké úrovni s vyloučením vzniku možných zpoždění a zajištěním vysoké flexibility přistavování přepravních prostředků dle požadavků cvičících.
- Denně před zahájením činnosti byl zajištěn úklid kanceláří a pracovních prostorů EU OHQ.

2.9 Zabezpečení zdrojů:

■ Pozitiva v oblasti zabezpečení zdrojů:

- Byla zajištěna stabilita fungování komunikačních a informačních systémů, kvalita vybavení KIS byla na vysoké úrovni.
- Pro všechny účastníky cvičení byl zajištěn přístup a možnost využití neutajovaného internetu.
- Vybavení kanceláří a pracovních prostorů bylo na velmi dobré úrovni.
- Bylo umožněno využití aplikací umístěných na webu (web-email-CAMEO).
- V jednotlivých kancelářích a pracovních prostorech byly umístěny plazmové televizory s možností sledování kanálů, které vysílají v anglickém jazyce (BBC a CNN), což vede ke zlepšování úrovně znalosti anglického jazyka a rozšiřuje povědomí o všeobecné situaci a dění v prostoru nastávající operace.

■ V oblasti zabezpečení zdrojů je nutno zlepšit:

- Pro každého účastníka cvičení ve formě aplikace zpřístupnit euroslovník (například EUROGLOT, který zahrnuje několik jazyků).
- Usnadnit účastníkům cvičení přímé mezinárodní spojení a výměnu informací s jejich odbornými protějšky ve vojenském štábu EU (EUMS).
- Zavedením softwaru usnadnit vyřizování předložených požadavků o informace (RFI – Request for Information) jak mezi EU OHQ a EU FHQ, tak směrem k EUMS a naopak. **Z 33 předložených požadavků o poskytnutí informace bylo uspokojivě vyřízeno pouze 17,** což je zjevně nedostačující.
- Zcela jasně vyvstává potřeba zřídit jednotnou databázi vojenského zpravodajství EU. To zajistí sdílení informací mezi jednotlivými operačními velitelskými. Jestliže tento požadavek nebude včas realizován, začne každé EU OHQ vytvářet vlastní databázi vojenského zpravodajství. Takto vytvořené databáze nebudou se vši pravděpodobností v evropském prostředí interoperabilní a udržitelné.

2.10 Plán provedení cvičení a časový plán činnosti štábu (BR – Battle Rhythm):

- Oba dokumenty byly vyvážené a zajišťovaly, že nedocházelo k předčasné kulminaci operativní štábní práce v průběhu a před koncem cvičení.

2.11 Úroveň splnění stanovených – vytyčených – cílů cvičení:

- Všechny cíle, které byly vytyčeny před zahájením cvičení, byly úspěšně splněny. **Celková úroveň splnění cílů – 85 %.**
- **Souběžné operační plánování bylo efektivní ze 40 %. Souběžné operační plánování nelze zahájit na úrovni EU OHQ a EU FHQ současně.** U EU FHQ může být souběžné operační plánování efektivně zahájeno až po obdržení CONOPS ze stupně operačního velitelství.
- **Plný proces operačního plánování nebyl dokončen.** Z časových důvodů nebylo možné provést porovnání mezi CONOPS operačního velitele (EU OHQ) a CONOPS velitele sil (EU FHQ).
- Je nutno **vyhýbat se duplicitě plánovacího úsilí** mezi vojensko-strategickým a operačním plánováním.
- **Průměrná znalost angličtiny u účastníků cvičení byla dostatečná pro zdárné uskutečnění procesu operačního plánování, avšak u některých účastníků cvičení se projevovaly nižší odborné kvality pro výkon zastávaných funkcí a malé zkušenosti z procesu operačního plánování. Pouze 40 % účastníků cvičení mělo předchozí zkušenosti z oblasti operačního plánování.**
- EU OHQ bylo pro uskutečnění procesu operačního cvičení dostatečně naplněno personálem (**na 95 %**), avšak úroveň účinnosti operačního plánování byla dosažena pouze ze **45 %**.
- Komunikační a informační systémy byly stabilní a nedocházelo k jejich výpadku, vybavení KIS bylo na velmi dobré úrovni. Nedošlo k žádnému případu ztráty dat v důsledku jejich přenosu. Do budoucna je však nutno zajistit podmínky pro vytvoření nepřetržitého oboustranného informačního toku mezi EU OHQ a EU FHQ.
- Aplikace CAMEO (Collaboration Application for Management of EU-Led Operations – obdoba CRONOS) byla vydána účastníkům cvičení příliš pozdě a bez řádného objasnění jejího používání.
- Využití video-konferencí bylo na velmi dobré úrovni a se stále vzrůstající efektivitou výměny informací a koordinace činnosti.
- Pro účastníky cvičení nebyly v průběhu WUST (Work Ups Staff Training – příprava cvičícího štábu) dostatečně zevšeobecněny zkušenosti z předchozích cvičení Evropské unie MILEX. **Zkušenosti z předchozích cvičení byly využity na 65 %.**
- WUST byl proveden na velmi dobré úrovni. **Cíle přípravy účastníků cvičení byly splněny na 80 %.** Ambice ve dvou dnech úplně objasnit všechny zásady a principy operačního plánování účastníkům cvičení byla postavena příliš vysoko. Do budoucna je doporučeno soustředit se jen na tu plánovací činnost, kterou vyžaduje samotné provedení cvičení.
- **Cvičení bylo vynikající odbornou přípravou a výcvikem pro všechny účastníky cvičení. Úroveň kvality štábní práce se postupně zlepšovala a měla jasně stoupající tendenci.**

2.12 Dílčí závěry ke cvičení MILEX 09:

- **Plánování operace vyžaduje vysoké odborné znalosti a zkušenosti.**

- Vynikající příprava na cvičení organizačním jádrem EU OHQ pozitivně ovlivnila celkový průběh a výsledky cvičení.
- Cvičení bylo perfektním základem pro vytvoření mnohonárodního prostředí a navázání kontaktů mezi příslušníky členských států EU.
- Cvičení bylo vynikající odbornou přípravou pro všechny účastníky z členských států EU, příslušníky organizačního jádra a vhodnou příležitostí ke zlepšení a zkvalitnění plánovacích postupů.
- Všechny cíle cvičení byly splněny s výjimkou uskutečnění souběžného plánování (z důvodu nedostatečného časového prostoru, omezeného trvání cvičení a obtížné komunikace s EU FHQ NEAPOL).

3. Závěr

3.1 Výsledky cvičení MILEX 09 a jeho dopad a význam pro AČR:

Účast příslušníků AČR na cvičení EU MILEX 09 proběhla podle stanoveného plánu a na požadované vojensko-odborné úrovni. Doba přípravu na cvičení, seznámení se s pracovním prostředím, byla dostatečná. **Hlavní cíl: zdokonalit příslušníky AČR v procesu operačního plánování a zpracování operační dokumentace (CONOPS, PSOR) – byl dosažen.** Pro příslušníky AČR byla účast na tomto cvičení příležitostí k obohacení jejich dosavadních znalostí a vědomostí v oblasti problematiky vedení krizových operací EU. Účast na cvičení byla jednoznačně přínosem pro AČR a přispěla k získání poznatků o způsobu aktivace EU OHQ LARISSA, stavu přípravy příslušníků mnohonárodního velitelství a operačního plánování krizové a expediční operace EU.

Výsledkem účasti příslušníků AČR na cvičení EU MILEX 09 bylo získání nejnovějších zkušeností a poznatků z provádění cvičení EU ze série vojenských cvičení MILEX a bezprostřední absolvování odborné přípravy příslušníků AČR na vybraných funkcích ve štábu EU OHQ v oblasti operačního plánování, přípravy a vedení krizové a expediční operace. Důraz byl položen na štábní práci v pracovních skupinách (syndikátech), jejichž úkolem bylo rozpracovat jednotlivé operační otázky, připravit potřebné podklady a zpracovat požadované dokumenty. Pozitivně byla ze strany orgánů EU hodnocena poměrně vysoká účast (pět příslušníků AČR) České republiky na tomto cvičení.

Všechny získané zkušenosti z průběhu cvičení, zejména procesu operačního plánování a zpracování operační dokumentace, je nutno plně využít při přípravě velitelského sboru AČR a posluchačů odborných velitelských a štábních kurzů UO Brno při jejich přípravě pro nasazení do expediční operace EU nebo NATO.

Aktivní účast vybraných příslušníků AČR na dalších cvičeních EU (MILEX 10) velkou mírou přispěje ke zvýšení jejich odborné připravenosti pro účast na vedení operací EU. Získané zkušenosti je možno využít pro přípravu velitelů a jednotek AČR v oblasti procesu operačního plánování, přípravy operačních podkladů a zpracování operační dokumentace jak v rámci cvičení EU a NATO, tak i při reálném plánování, přípravě a vedení krizových a expedičních operací.

S ohledem na důležitost dané problematiky a její význam pro AČR je nutno udržovat těsný kontakt se všemi zainteresovanými subjekty v EU, EUMC WG a EUMS a formou účasti na cvičeních EU MILEX a účasti na plánovacích konferencích k přípravě a provedení cvičení EU MILEX 10 v nadcházejících letech pozorně sledovat vývoj

v oblasti plánování, přípravy a provádění cvičení. Získané poznatky a zkušenosti je třeba plně využít pro přípravu velitelského sboru AČR a při možném nasazení jednotek a kontingentů do krizových a expedičních operací.

3.2 Obecné hodnocení cvičení MILEX a jeho další možný vývoj:

Cvičení EU MILEX je základním prostředkem realizace přípravy osob (příslušníků ozbrojených sil členských států EU) v mnohonárodním a společném prostředí jednotlivých velitelství strategické a operační úrovně – EU OHQ a EU FHQ. Program provádění cvičení umožňuje procvičovat plánování expedičních operací na základě pěti názorných scénářů EU. Cvičení poskytuje možnost procvičit štáby v plánování a organizaci strategické přepravy do prostoru operace a využití systémů C4I v plném rozsahu operací v rámci výše uvedených scénářů. Cvičení je příležitostí pro hodnocení kvality připravenosti příslušníků národního prvotního navýšení pro EU OHQ a EU FHQ a úrovně dosažené interoperability v rámci velitelství a mezi nimi v procesu operačního plánování.

Cílem programu cvičení MILEX je zejména vytvářet mezinárodní výcvikové prostředí pro řešení plného spektra krizových situací. Cvičení demonstruje rozhodnost a schopnosti EU vyslat vojenské síly kdekoli ve světě na podporu a prosazení zájmů EU a ve prospěch jejích spojenců. Jádrem cvičení je proces operačního plánování a zabezpečení strategické přepravy vojsk do prostoru operace, zhodnocení schopnosti EU naplnit bezpečnostní požadavky a rozšíření interoperability mezi vojenskými silami členských států EU.

Značná redukce počtu vojenských cvičení na přelomu 20. a 21. století prováděných jak na mezinárodní, tak národní úrovni vedla ke snížení úrovně připravenosti vojsk, a především velitelů a štábů. Tento deficit je nutno urychleně napravit. Za důležitý prvek přípravy vojsk, velitelů a štábů je taktéž nutno považovat nasazení jednotek do zahraničních humanitárních a mírových misí. Toto nasazení je integrální součástí udržování vojenské přítomnosti EU v zahraničí a zajišťování nepřetržité operační připravenosti vojenských sil na vedení bojových operací.

Zkušenosti získané na cvičeních EU MILEX jsou podstatné pro bojovou připravenost štábů a jsou podmínkou pro zvládnutí procesu operačního plánování na strategické a operační úrovni. V rámci AČR neexistuje žádná forma simulace reálné situace, která by mohla nahradit získání zkušeností této kvality.

V současné době probíhají cvičení EU MILEX pouze na strategické a operační úrovni. Je předpoklad, že se zavedením evropských synchronizovaných ozbrojených sil se četnost vojenských cvičení EU podstatně zvýší tím, že cvičení budou prováděna také na taktické úrovni. Plán na vytvoření **evropských synchronizovaných ozbrojených sil** (SAFE – Synchronized Armed Forces Europe), [7] které se mají stát prvním organizačním předstupněm budoucích vojenských sil EU, je předpokladem pro rozšíření typů cvičení a zvýšení jejich počtu. Zvažuje se i vytvoření autonomního stálého operačního velitelství EU, které bude mít dostatečnou kapacitu pro vojensko-strategické plánování, vedení operací a misí ESDP, a tím i širší možnosti v přípravě, organizaci a provádění vojenských cvičení na všech úrovních.

MILEX je každoroční velitelsko-štábní cvičení EU s cílem vyhodnotit rozhodovací proces na vojensko-strategické úrovni a proces operačního plánování v průběhu řešení krize. Cvičení MILEX může předcházet řada kurzů, pracovních seminářů a konferencí

s cílem plně připravit účastníky na řešení otázek procvičovaných v průběhu cvičení. MILEX je zamýšlen jako prostředek pro zhodnocení doktríny, opatření a postupů při řešení krizových situací.

Přes oficiálně proklamovaný optimismus plní AČR úkoly ve značně složitých podmínkách. Neúspěchy několika koncepcí rozvoje ozbrojených sil, pokles úrovně kvality vojenské teorie a vojensko-odborného myšlení, nedostatek finančních prostředků, razantní a nepromyšlené snižování počtů bojových jednotek mají negativní dopady nejen na morální stav vojsk, ale i na vycvičenost jednotek a přípravu velitelů a štábů. V souvislosti s těmito skutečnostmi, více než kdy jindy, vystupuje do popředí otázka zabezpečení účasti příslušníků AČR na velitelско-štábních cvičeních EU MILEX a získání potřebných návyků a dalších zkušeností z procesu operačního plánování pro nasazení expedičních sil EU do prostoru operace.

I přes složitou situaci, ve které se AČR v současnosti nachází, nelze v žádném případě připustit zaostávání velitelského sboru AČR a snižování jeho připravenosti. To by mohlo mít za následek ztrátu důvěry u našich spojenců a přátel v NATO a EU. Nové podmínky vyžadují nové přístupy, proto je účast příslušníků AČR na cvičeních EU MILEX více než nutná. Neboť kvalitní příprava je zárukou důvěry ve vlastní schopnosti a schopnosti ozbrojených sil ČR jako celku.

Poznámky k textu:

- [1] Yirgos LEVENTIS. *Cyprus: The fictitious Island of MILEX 05*. The EU in a Self-restrictive Security Role? Faculty of International Relations, University of New York in Skopje, Proceedings of the 10th Annual International Conference on Economics and Security, 2006, pg. 368-369.
- [2] ATLANTIA je fiktivní ostrov, který se nachází uprostřed Atlantického oceánu. Po dlouhém boji za nezávislost, získání svobody a vymanění se z područí evropských států vypukne v roce 1963 na ostrově mezi komunitami ALFA a BRAVO ozbrojený konflikt. V důsledku tohoto konfliktu je ATLANTIA rozdělena na tři ministáty ALPHALAND, BRAVOLAND a CHARLIELAND. Situace na ostrově byla vždy poměrně napjatá. K prudkému nárůstu etnického napětí a zhoršení vztahů mezi ALPHALANDEM a BRAVOLANDEM dochází po objevení bohatých ropných nalezišť v pobřežním šelfu.
- [3] Operační centrum EU poskytuje schopnosti pro plánování a vedení samostatné operace na vojensko-strategické úrovni, a to zvláště v případech, že nebylo pro velení a řízení operace vybráno žádné předurčené národní operační velitelství a krizová situace vyžaduje realizovat společné civilně-vojenské řešení. Operační centrum EU se nachází v budově Rady EU v Bruselu.
- [4] *Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2007 (MILEX 07) to be conducted from 7-15 June 2007*, Brussels, 4 June 2007, 10362/07 (Presse 130), pg. 1-2.
- [5] *Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2008 (MILEX 08) to be conducted from 19-27 June 2008*, Brussels, 17 June 2008, 10631/08 Presse 170), pg. 1-2.
- [6] *Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2009 (MILEX 09) to be conducted from 17-26 June 2009*, Brussels, 12 June 2009, 10994/09 Presse 177), pg. 1-2.
- [7] Dne 20. února 2009 Evropský parlament schválil vytvoření **evropských synchronizovaných ozbrojených sil (SAFE – Synchronized Armed Forces Europe)** jako první krok k vytvoření evropských vojenských sil. SAFE se budou nacházet pod velením a řízením vojenských orgánů EU a budou mít vlastní výcvikové standardy a operační doktrínu. Existují také plány na vytvoření Rady ministrů obrany EU, statutu evropských vojáků, společných výcvikových standardů SAFE, operační doktríny a samostatně vedené operační činnosti.

Literatura:

LARISSA EU OHQ CJ7 TEAM, HOT WASH-UP MILEX 09 Power-Point-Presentation, EU OHQ Larisa, Greece, June 26th, 2009, slide 3-5 and 9-11.

- Kpt. Ing. Luboš MACEK. *Vyhodnocení zahraničních služebních cest – „Dvojstupňové velitelsko-štabní cvičení Evropské unie MILEX 09 (EU OHQ LARISSA-EU FHQ NEAPOL)“*, OVPzEB MO Praha, 2. července 2009, str. 1-2.
- Ing. Jaroslav KULÍŠEK. *Vyhodnocení zahraničních služebních cest – „Dvojstupňové velitelsko-štabní cvičení Evropské unie MILEX 09 (EU OHQ LARISSA-EU FHQ NEAPOL)“*, SRDS-OS MO Praha, 7. července 2009, str. 1-10.
- EUMS: MILEX 09 Draft Final Exercise Report (FER)*. Council of the European Union, Brussels, 1-23 July 2009, pg 5-6.
- Yirgos LEVENTIS. *Cyprus: The fictitious Island of MILEX 05*. The EU in a Self-restrictive Security Role?, Faculty of International Relations, University of New York in Skopje, Proceedings of the 10th Annual International Conference on Economics and Security, 2006, pg. 368-369.
- Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2007 (MILEX 07) to be conducted from 7-15 June 2007*, Brussels, 4 June 2007, 10362/07 (Presse 130), pg. 1-2.
- Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2008 (MILEX 08) to be conducted from 19-27 June 2008*, Brussels, 17 June 2008, 10631/08 Presse 170), pg. 1-2.
- Council of the European Union: Press Release – EU Military Exercise 2009 (MILEX 09) to be conducted from 17-26 June 2009*, Brussels, 12 June 2009, 10994/09 Presse 177), pg. 1-2.

Seznam zkratk:

ACOS	Assistant Chief of Staff	zástupce náčelníka štábu
APP-6C	Allied Procedural Publication – 6C (Military Symbols)	Spojenecká publikace o procedurách (pracovních postupech) – 6C (smluvené taktické značky)
BR	Battle Rhythm	časový plán práce štábu (velitelství)
C4I	Command, Control, Communications, Computers and Intelligence	velení, řízení, spojení, počítačové sítě a vojenské zpravodajství
CAMEO	Collaboration Application for Management of EU-Led Operations	společný program pro řízení operací EU – intranet EU
CBs	Country Books	zdroj operačních informací o zemích (státech) v prostoru operace
CME	Crisis Management Exercises	cvičení krizového řízení
CONOPS	Concept of Operations	záměr operací
CP	Conflict Prevention	odvrácení konfliktu
CRONOS	NATO Intranet	intranet NATO
DB	Decision Briefing	brífink k rozhodnutí
ELMA	EUMS Lessons Management Application	program vojenského štábu EU pro předávání získaných zkušeností
ENDEX	End of Exercise	ukončení cvičení
EO	Evacuation Operations	evakuační operace v nepřátelském prostředí
ESDP	European Security and Defence Policy	evropská bezpečnostní a obranná politika (EU)
EU Air RRC C2	European Union Air Rapid Reaction Component Command and Control	velení a řízení komponentu vzdušných sil rychlé reakce Evropské unie
EU FHQ	European Union Force Headquarters	velitelství sil Evropské unie
EU OHQ	European Union Operational Headquarters	operační velitelství Evropské unie
EU OpsCentre	EU Operational Centre	operační centrum EU

EU SECRET	European Union SECRET	tajné EU (stupeň utajení informací EU)
EUMC	European Union Military Committee	vojenský výbor Evropské unie
EUMC WG	European Union Military Committee Working Group	pracovní skupina vojenského výboru Evropské unie
EUMS	European Union Military Staff	vojenský štáb EU
EUROGLOT	Professional Translation Dictionaries (Multilanguage Translating System – Dutch, English, French, German, Spanish and Italian)	Evropský mnohojazyčný překladový slovník (holandský, anglický, francouzský, německý, španělský a italský)
HA	Assistance to Humanitarian Operations	poskytnutí pomoci humanitárním operacím
HQ	Headquarters	velitelství
IDPs	Internally Displaced Persons	běženci, vyhnanci z domovů; interně vysídlené osoby
IMD	Initiating Military Directive	počáteční vojenská směrnice
IO	International Organizations	mezinárodní organizace
IPU	Integrated Police Unit	integrované policejní jednotky
JOC	Joint Operations Centre	Společné operační centrum
KIS	CIS – Communication(s) & Information System	komunikační a informační systémy
LOGFAS	Logistic Functional Areas	odborné oblasti logistiky
MILEX	Military Exercise	vojenské cvičení
NGOs	Non-Governmental Organizations	nevládní organizace
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)
OPLAN	Operation Plan	operační plán
OpCdr	Operation Commander	velitel operace (EU)
OpCdr CONOPS	Operation Commander Concept of Operations	záměr operace operačního velitele
Ops Centre	Operations Centre	operační středisko (centrum)
PSC	Political and Security Committee	politický a bezpečnostní výbor (EU)
PSOR	Provisional Statement of Requirements	prozatímní požadavky na poskytnutí sil
RFI	Request for Information	požadavek o poskytnutí informací (vyžádání zpravodajských informací)
ROERREQ	Rules of Engagement Request	Katalog pravidel použití síly
SAFE	Synchronized Armed Forces Europe	evropské synchronizované ozbrojené síly
SOPF	Separation of Parties by Force	oddělení znepřátelených (bojujících) stran silou
SOPs	Standing Operational Procedures	stálé operační postupy
SR	Stabilization, Reconstruction and Military Advice to Third Countries	stabilizace, rekonstrukce a vojenská pomoc třetím zemím
STARTEX	Start of Exercise	zahájení cvičení
UNSCR	United Nations Security Council Resolution	rezoluce Rady bezpečnosti OSN
WUST	Work Ups Staff Training	příprava štábu